

Asiantuntijalausunto ja kuuleminen 12.9.2025 liikenne- ja viestintävaliokunnassa – Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 66/2025)

Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 66/2025

Ajankohta: 12.9.2025

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Ely-keskus) tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja tulla liikenne- ja viestintävaliokunnan kuultavaksi.

Alueellinen toimivaltakysymys ja vaikutukset linja-autoliikenteeseen

Lakimuutos mahdollistaa alueellisen junaliikenteen järjestämisen kunnille, kuntayhtymille ja alueille. Käytäntö tulee osoittamaan, muodostuuko uusia erillisiä viranomaisia vai hyödynnetäänkö jo olemassa olevia tieliikenteen viranomaisorganisaatioita. Jos alueen tieliikenteen toimivaltainen viranomainen ryhtyy järjestämään myös rautatieliikennettä, alueellisen linja-auto- ja junaliikenteen yhteensovittaminen on helpompaa, eikä rautatieliikenteellä välttämättä ole suuria vaikutuksia Traficomien hankkimaan linja-autoliikenteeseen. Tietyissä tapauksissa esitetyt alueellisen junaliikenteen reitit liikennöitäisiin kahden tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen välillä. Tällöin linja-autoliikenteen ja rautatieliikenteen yhteensovittamiseen on kiinnitettävä enemmän huomiota, ja tarkasteltava myös vaikutuksia Traficomien hankkimaan linja-autoliikenteeseen. Olennaista on luoda eri viranomaisten välille yhteistyökäytännöt, jotta julkisin varoin hankittavien liikennepalvelujen kokonaisuus lippu- ja maksujärjestelmineen muodostuu yhtenäiseksi.

Mikäli alueet päättävät järjestää alueellista junaliikennettä, seudullisen linja-autoliikenteen volyymi samalla yhteysvälillä todennäköisesti vähenee. Päällekkäisiä tasavahvoja yhteyksiä eri liikennemuodoilla tuskin hankitaan, vaikkakin reitit alueellisessa junaliikenteessä ja linja-autoliikenteessä poikkeavat toisistaan. Linja-autoliikenteen hankintakustannukset saattavat edellä mainituissa tilanteissa vähentyä jonkin verran. Mikäli asemille järjestetään laajamittaista liityntäliikennettä, kustannukset voivat linja-

autoliikenteessä sen sijaan lisääntyä. Kuntien ja tieliikenteen viranomaisen on jatkossakin huolehdittava, että asemien välillä asuvien perusopetuksen oppilaiden ja toisen asteen opiskelijoiden peruspalvelutasoiset kulkemisyhteydet opiskelupaikkakunnille säilyvät.

Linja-autoyrittysten liiketoimintamahdollisuudet alueellisen junaliikenteen yhteysväleillä voivat heikentyä. Muutoksella saattaa olla heijastevaikutuksia myös muiden yhteysvälien liikenteisiin, koska linja-autoyrittäjät operoivat tyypillisesti useampia yhteysvälejä tietyllä maantieteellisellä alueella

Synergiat, yhteensovittaminen ja tehostaminen Traficomissa

Valtion lento-, rautatieliikenteen- ja linja- autoliikenteen hankintatoiminnot keskitetään 1.1.2026 alkaen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin. Tämä mahdollistaa valtion hankkimien liikennemutojen välisen yhteensovittamisen ja työtehtäviin liittyvät synergiahyödyt. Viraston vastuulle siirtyvä rautatieliikenteen monivaiheinen hankintaprosessi vaatii oman erityisosaamisensa ja henkilöstönsä. Synergiaa voi löytyä mm. seuraavista työtehtävistä: alueellisen liikenteen kokonaisuuden suunnittelu, taloushallinto ja maksatus, asiakasviestintä, järjestelmät (suunnittelu, kilpailutus, sopimushallinta, maksatus, valtionavustukset) sekä lippu- ja maksujärjestelmät.

Hankintamenettelyt

Liikennepalvelulaissa on tarkennettu ja selkeytetty käyttöoikeussopimusten tekemiseen liittyviä menettelysääntöjä sekä lisätty viittauksia hankintalakiin. Ely-keskukset noudattavat tälläkin hetkellä hankintalain mukaisia menettelysääntöjä. Viittausten tuominen liikennepalvelulakiin tuo oikeusvarmuutta valitustilanteissa. Muutoksista erityisen tarpeellisia ovat ne, jotka vaikuttavat tarjoajan valintaan (esim. poissulkuperusteiden täsmentäminen). Myös hankintamenettelyn keskeyttämistä ja mahdollisuuksia sopimusmuutokseen on tarkennettu, mikä vähentää epäselvyyttä näiden toimenpiteiden osalta.